

Lo Catalanista

Setmanari defensor dels interessos morals y materials de Catalunya

La correspondencia al Director. | Los originals no 's tornan

DIRECCIÓ, REDACCIÓ Y ADMINISTRACIÓ
Calderón, 36.

Representació Administrativa á Barcelona
Llibreria de Alvar Verdaguer Rambla Mitj, 5

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Sabadell. 2 rals al mes.
Fora. 8 » trimestre.
Un número sol. 0'20 ptas.
Anuncis á preus convencionals.

A V Í S

Pera tots los assumptos relacionats ab la Societat de Segurs
contra incendis

La Catalana

dirigirse á D. Antoni de P. Capmany, carrer de Sant Joan, 43.

===== S A B A D E L L =====

En lo Centre Català

Cem pocas vegadas, s' acullí una invitació d' aquesta Societat ab tan entussiasme com la de la vetllada literari-musical del dia de Sant Joseph. Triada havia d' esser, y tal volta ho fou de tots modos de veras, la atapahida y distingida concurrencia que de gom á gom omplia l' esbarjós saló d' actes y que vessaba y tot per corredors y locals anexos. Cal confessar que aquella munió portava en son si una adhesió, una alenada de simpatia pera 'ls quins han sofert arbitrarietats que no gosém á calificar.

Encare repercutian per l' espay los darrers acorts del magestuós himne Guernikaco quan D. Anton de P. Capmany, que presidia, defini bé lo caracter del acte que estavam celebrant, intim y esclussiu del «Centre Català». Per patriotisme de protesta, per desfer los disbarats que fan correr, per donar rahó de tot lo d' aquestos dias, embullat, transfigurat per la premsa, y per l' espay que proporciona lo bescambi d' ideas

entre persones que pensan. Va estendres en consideracions sobre las or-dres gubernativas y consecuencias naturals de las mateixas quan son injustas y termená dihent que perque poguessin ferse cárrech del alcans de la nota subversiva donada als fets catalanistas donaria 's lèctura dels treballs preparats pera la sessió pública que s'hagué de suspendre. En diferents períodes l' orador se vejé interromput per los aplausos dels concurrents.

Com gayrebé tots los escrits s' insertarán en aquest periódich, anirem á corre-cuyta al parlarne.

Don Modest Durán nos llegí lo Missatge de adhesió al Rey de Grecia, esca del pecat de tot y que ha aixecat aquesta disbauxa de insults y gro-serias, quin no va espabordir ni feu sisquera esglayar á las senyoras.

Després lo jove de probat talent, lo jurisconsult don Francisco de P. Barata, resenyá 'l perqué del conflicte entre Grechs y Turchs. Estudi de grans coneixements; que li valgué enhorabonas de tothom.

Seguint un altre treball de la mateixa indole de D. Enrich Prat de la Riba, llegit per D. Modest Durán, acabá de fer llum sobre aquest punt. Es una joia; precisa llegir-lo per trobarhi tota la extensió, tota la forsa d' al-gunas fetxas que proban d' una manera incontrastable la *lógica* del com-portament de Grecia y Creta. Forts picaments de mans ofegaren las últi-mas paraulas.

Don Manel Folguera explicá breument l' efecte que produí lo Missat-je á Espanya y las precaucions y procediments adoptats pera ofegar la veu de nostra regió portada al extranjer, com poruch lo govern de que forasters sapigan los desoris de casa procediments que han redressat l' esperit de alguns indiferents vers al regionalisme, quin programa 's troba ben comprés en la fulla *Al Poble Català* que 'ns llegí entremitj de insistents mostrás d' aprobació.

Don Pau Colomer llegí un ben pensat discurs sobre lo del dia; los deli-cats y profons conceptes; las enardidas y encoratjadoras ideás y las fili-granas literarias s' hi entrebancan per tot arreu mereixentli aplausos y fe-licitacions á dojo.

Don Francisco de P. Bedós ab sa poesia *La Veu de Catalunya* y don Domingo Saló ab altre *A Grecia*, delectaren al auditori. Inútil es dir res sobre son mérit, son dos poetes de la verdadera inspiració.

Don P. Martí Peydro llegí quatre ratllas que per lo discretas y oportu-nas van valerli un picament de mans y don Fermí Ribera recitá un ma-gistral poema de D. Manel Ribot y Serra, titolat *L' empelt*, que siguié molt aplaudit; y per fi don Enrich Durán s' encarregá del discurs de gracias. Comensá describint ab tochs mestres la campanya d' aquets periódichs *patrioters* que parlan de nostres ideals sense coneixels, insultantlos, malt-parlantnos, posantnos dessota lo mes baix com rampoyna de la so-cietat, y pera apreciar lo que valen aquesta gent va retreurer alguns fets que demostran lo perque serveixen sa opinió sempre d' acort ab lo preu

que 'ls pagan condolentse de que las elocubracions d' aquesta mena de periodistas pesin mes que 'ls interessos de la regió; y acabá fent veurer l' altruisme de nostre programa, visca Basconia pera 'ls bascongats, visca Navarra pera 'ls navarros y visca Catalunya pera 'ls catalans.

A tot aixó la «Agrupació Artística» que dirigeix l' intel·ligent mestre D. Joseph C. Quer y que debutá ab el *Guernikako*, intercalá algunas pessas de son extens repertori «Serenata» y «Sant dilluns» de Otto, «La patria nova» de Grieg, «Si fos per mi» de nostre paísá M. Ferrer, «Marxa dels moliners» de Zoller, y nnas quantas de las «Cansons populars» de la colecció del folklore del mestre Alió. Es prou conegut l' Orfeo pera que 'ns entretinguém á enumerar totas sas qualitats. Interpretant bé, justos, y ab una potencia de veus que sobrepuja á lo que pot demanarse d' aquell grapat d' orfeonistas, deixan sempre desitjos de tornarlos á escoltar y prova n' es que á gust dels concurrents s' haurian repetit absolutament totas las pessas que produhiren un éxit complert. Pot estar argullós lo jove mestre de sa obra.

Per «bona nit» entonaren «Los Segadors» de recordansa historica perillosa en aquet temps de suspensió de tot dret, mes quan la causa es noble y s' aixopluga en lo pit lo convenciment pur y sancer de santas aspiracions fugen esbarriadas totas las conveniencias per fer lloch á la *gran idea*, l' amor á la patria. A molts los fa riurer aquest llenguatge perque la mesquinesa de son cor los lliga á ran de terra, en lo pudrimener dels egoismes socials; son los mateixos que al veurer lo llasset en lo trau de la solapa hi assenyalavan un somriure de mofa, son los mateixos que esclataren la rialla al enterarse dels insults que escupiren desde Madrid. Riheu, riheu, tots aquets alegroys vindrán transformats en delegats, inspectors, empleats, impostos y atropellos. Riheu, riheu, que de las riallas ne venen las plorallas.

¡Preguntéuloshi á las mares que tenen fills á las colonias si riuen gayrel—T.

PERQUE CATALUNYA DEU APLAUDIR A GRECIA

Rahonament llegit en la vetllada celebrada pel Centre Catalá 'l dia 19 de Mars.

Senyors:

Encare ¡que 'l catalanisme militant no celebrés continuament actes importants que donan fé de vida y de vida activa de la verdadera Catalunya, de la Catalunya extra-oficial, de la Catalunya de nostres avis com quan estava deslligada de dominacions estranyas; l' acte importantíssim que ha portat á terme l' Unió Catalanista y demés associacions y periódichs de nostre Patria y del qual vos acaba de donar compte aquest Centre Catalá, proclamaria ben alt y clar que Catalunya no ha mort, que Catalunya te vida potentia en lo cor dels bons catalans, que regna en ells

magestuosa y soberana, quins la portan en lo altar de son pit y la representan ahon sia menester, á casa y fora casa, proclamant en son nom y ab lo front alt la veritat y la justicia, sens contemplacions ni servilismes devant dels poders despòtichs quins no saben regular sos actes sinó ab la base del mes refinat egoisme é hipocresia.

Catalunya, senyors, ab la entrega del Missatge al Rey de Grecia, ha verificat un acte de verdadera soberania puig encare que voltat son antich casal per la guardia pretoriana é invadit son terror per los sicaris del centralisme espanyol, com soberana matrona voltada de sos predilectes fills que representen la unánim aspiració del poble catalá, ha pujat al cim de la mes alta torre de son castell fent voleyar entre sos marlets lo mocador blanch de l' amistat, saludant á la heróica Grecia sa vella amiga, fent cor ab totes las demás nacionalitats subjectas á centralismes forasters, quinas, totes á l' hora, han saludat als ilustres capdills de Grecia com á las avansadas del gran exércit que tomaran las idees de las llibertats regionals que han de conquerir la nostra deslliuransa.

Y no cregueu senyors, que aquesta representació de la unánim aspiració del poble catalá siga ficticia, nó; es real y verdadera, com ho prova l' unánim aplaudiment de tota la terra catalana, y es perque 'ls catalanistas, los que públicament nos honrem ab aquest nom pera demostrar nostre amor á Catalunya com á nacionalitat, y nos anomenem també regionalistas pera manifestar nostre desitj de que tots los pobles de la terra se governin y administren ellis mateixos en sas propias nacionalitats naturals, formant estats germanívols, havém cregut qu' en l' actual conflicte entre Grecia y Turquia teniam sobrats motius y rahó y fias obligació de saludar y manifestar nostra admiració y simpatia en nom de Catalunya á un Rey y á un poble que te encarnada la idea universal de la llibertat de las nacionalitats y romp los primers focs contra las tiranias forasteras. A un Rey y á un poble que ab tanta dignitat, ab tan coratge y heroisme lluytan per la veritat y la justicia de sa causa, quina es també la nostre causa, y la causa sacrossanta de tants y tants pobles que com Catalunya, per lo sol pecat de no esser prou forts ó d' esser massa nobles, se trovan esquarterats y repartits, sotmesos á forasteras tiranias que com á nostra patria, los creman las lleys, los perverteixen las costums, los falsifican la historia y 'ls hi arrencan la llengua.

Si, senyors: la causa de Grecia no es la causa de un sol poble, la guerra contra Turquia no es una guerra particular de l' un Estat contra l' altre, la guerra que sostenen los grechs contra 'ls turchs enclou una idea universal, enclou los principis generals de la verdadera llibertat de las nacionalitats naturals, que ha de substituhir á la falsa llibertat y al encare mes fals sufragi universal, ab lo que irónicament enganyan y esclavisan als pobles los Estats artificials; la idea que anima als grechs y cretenchs es la mateixa que anima ab armas y sens armas á totes las nacionalitats de la terra, idea que s' obre pas entremitg dels egoismes y

lladronicis dels poders despòtics y absorvents, encalsantlos ab la rahó natural y la justícia, com lo sol en los jorns de primavera s'obre pas entremitg de las feréstegas nuvoladas, encalsadas per la tramontana.

Es en va donchs que las grans potencies, aquestas presons de pobles com graficament las califica lo Missatge, s'oposin á que la mare Grecia redimeixi á sa Creta esclava; la justícia y la rahó no están pas de sa banda y son procedir indigne y cobart las fa odiosas de tots los pobles civilisats; puig sembla, senyors, imposible que una esquadra composta de barcos perteneixents á Estats cristians y que s'anomenan primeras potencies d'Europa, sembla imposible que aquesta esquadra que enarbola en sos pals la senyal de la creu, aquesta esquadra coaligada que per obligació tindria d'esser la defensora de la civilisació y de la justícia, aquesta esquadra europea que al fi y al cap es descendenta de la lliga de las potencies cristianes qu' en Lepanto vengeren als turchs, los eterns enemichs del nom cristiá, haja canonejat cobardament á un campament de cristians víctimas precisament de la mateixa Turquia venguda per en Joan d' Austria y nostre almirall Requesens.

¡Ah! senyors que la taca es grossa; han castigat á la víctima y han ajudat al butxi, han fet trahició al cristianisme, han fet trahició á la Justícia; no trigarà gaire á deixar-se sentir lo cástich de Deu enderrocantse aquestas grans potencies artificials, arruinantse aquestas presons de nacionalitats oprímidas que totas tenen en son sí alguna Creta com diu lo Missatge; y aquestas Cretas, com altras calderas de vapor comprimidas per centralismes forasters y escalfadas per la universal idea de las reivindicacions nacionals, esclatarán ab estrépit y farán saltar aquestos colossals Estats, aquestos grans edificis fabricats ab sanch y llágrimas, ab crims y matansas.

Sí, donchs, los que 'ns honrém ab lo nom de catalanistas perque dintre Catalunya propaguém la idea universal de la llibertat de las nacions, veyém que un poble á qui assisteix tota la rahó y la Justícia, gemega sota la dominació d' un Estat despòtic y de mes á mes turch; que aqueix poble es maltractat y assassinat pels sectaris de Mahoma, y cansat de sufrir, demana justícia als colossos d' Europa quin cap remey posan á sos mals, y per últim veyent assassinats á mes de 100.000 cristians, cansat y desesperat pren las armas y 's llensa á la lluyta com un brau contra sos sectaris assassins, no es just que tant sols per humanitat y com á poble cristiá saludém y encoratgém á nostres germans?

¿Si veyém que aqueix poble 's llensa en brassos de sa antiga mare patria, de la nació qu' es sanch de sa sanch, de la nació germana en historia, en llengua y religió, y veyem al Rey d' aquella nació obrir los brassos pera rebre á sos súbdits naturals fugint; y si per últim veyém que aquells colossos que devian protegirlos, ja que per la forsa bruta s' han erigit en árbitres d' Europa, en lloch d' ajudarlos y amparar á la víctima, la canoneja ajudant á sos tirans? no hi ha motiu, no hi ha rahó

de sobras, no hi ha fins obligació de felicitar ab entussiasme al Rey magnánim que no recula, ni s'acobardeix, ni abandona á sos protegits, jutgantshi la corona?

Si ademés, quan Catalunya era mestresa de si mateixa, quan Catalunya figurava entre 'ls primers estats d'Europa l'unian ab Grecia los mes dolsos llassos d'amistat, si nostres avis tenen escrites á Grecia páginas brillantissimas de sa historia, si á Grecia hi veyém encare la sombra de la colossal figura de Roger de Flor, no es just, donchs, que ja que desgraciadament Catalunya no te vot en lo concert dels pobles y l'Estat á quin está sotmesa no diu res perque te altra feyna que li priva obrir la boca, los que representém per nostra eterna protesta contra 'l centralisme, la Catalunya de nostres avis, felicitém á la antiga amiga en nom de sa amiga nostre presonera patria?

No es just, per últim, que 'ls catalans que 'ns anomeném catalanistas quins desde 'l principi de las guerras que 'ns aclaparan havém clamat pera que l'Estat espanyol dongués á las colonias l'autonomia, y no obstant nostres clams la autonomia no 's planteja ó 's plantejará tart y malament, tenint de mirar ab fel alcor com marxan nostres fills y nostres germans á morir per culpas agenas en aras d'aquest Estat. ¿no es natural que al veurer Creta resolta y digna y unánime, l'aplaudim y al mateix temps mirém ab pena á nostres germans de Catalunya que veyent perdre sos mercats, veyent aixugarse sas riquesas y veyent delmar sos fills s'olvidan que son homens y ploran las desgracias de la patria com las donas?

Es precis, donchs, es obligació nostra lo proclamar alt y ben alt la redemptora idea de la llibertat y de la revindicació de las nacionalitats naturals é históricas felicitant y aplaudint l'actitut d'un Rey magnánim, lo primer dels reys d'Europa, que acull ab son poder aquesta noble idea y la defensa contra tot lo poder de las grans potencias fiat en la justicia de sa causa y en l'ajuda de Deu á qui réclama.

Cridém ben alt visca lo Rey Jordi de Grecia y visca sa monarquia!, puig los catalanistas som monarquichs de las bonas monarquias y som republicans de las bonas repúblicas; com apóstols de la llibertat de las patrias naturals, tan nos agradan republicanas com monárquicas, ab tan entussiasme aclamariam á presidents bons com al malaguanyat Garcia Moreno del Ecuador, com ab entussiasme aclamém á Jordi I perqué está identificat ab l'esperit de son poble y sa gegantina figura nos recorda al gran Rey que era la encarnació del esperit de nostra terra, al gran Rey Jaume I.

Avant y fora, que la causa es justa, diu lo Missatge; avant y fora, repeteix lo Centre Catalá de Sabadell; y avant y fora cridan á cor tots los bons catalans y tots los pobles subgectes á centralismes forasters; avant y fora, cridan totas las personas de rectitut y justicia y aquesta exclamació franca y honrada repercutint en tot lo mon civilisat, es la espressió

de la idea poderosa y universal de la llibertat dels pobles que majestuosa 's balanceja com l'eco poderós de la veu de Deu que prohibeix que 's contrarihin las lleys divinas de la Creació.

Lo Centre Catalá donchs afirma y radetifica y s' envaneix de sa honrosa cooperació al gran acte verificat per lo Catalanisme y en sa noble conducta envers Grecia, y avuy mes que mny desitja conservar son lloch d' honor entre 'ls fills predilectes de la Reyna cautiva; y desde los alts marlets del castell senyorial de la Patria convida afanyós á tots sos germans y compatricis á que vinguin á arresserarse al antich casal, puig la tempesta s' acosta.

Enllá denllá dels mars s' hi veu infernal llampagadera, lo bramul del tró sotraqueja la terra y ab son tremolor se trenca los vidres dels sofismes que desfiguran los obgetes, los negres falsiots telegráfihs xisclan per l' espay fent giravols indecifrables ab sas noticias contradictorias; escabelladas y feréstegas boyras polítiques s' apilotan, negres y blanques y vermelles se barregen, s' escampan y s' atapeixen y ab flagarsas y torniols caprixosos se recargolanhi, y raigs de foc serpentejan; lo vent arremolinador y fret de la rahó cimbreja 'ls arbres y arremolina las fullas secas; ja se sent aprop la bunió de la pedregada.

Aixeplugue nros, donchs, tots los bons catalans al santuari antich de nostre mare patria, resém tots ben alt, fervent oració per la llibertat dels pobles; saludant á Grecia, toquem ensemps á comania, y aixecant ben alta la Vera-Creu y lo penó de Catalunya, preguém á la Verge de Montserrat que baixi prompte la tramontana qu' ha de netejar l' admósfera de miasmas centralistas; que brilli prompte esplendorós sobre la terra lo benéfich sol de llibertat, y poguém aspirar l' ayre pur de matina-da ab la hermosa y desitjada primavera.

P. COLOMER.

Mars 15 de 1897.

SECCIÓ POLÍTICA

El *Diario del Comercio* ha publicat duas cartas de la Habana, escrites per una personalitat ben respectable y espanyol á *macha martillo*, segons assegura, y dirigidas á altra d' iguals condicions resident á Barcelona.

Com venen de persona que no podrà ser tatxada de filibustera nos permetém omplir aquesta *Secció* ab alguns párrafos de las mateixas fenthi de pas, alguns, no molts, comentaris ja que 'ls párrafos que transcribim son dels que per si sols se comentan.

Vaigin llegint:

«Dice V. bien; los filibusteros de Madrid son peores que los de la manigua cubana. Madrid perderá á Cuba para España porque los hombres de más talla intelectual que manejan la cosa pública no conocen á Cuba, ni á los cubanos, ni el espíritu que palpita

en la *criolleria* de esta tierra llena de odios contra todo lo que es español. ¡Pobre España! ¿Por qué y para qué tanta sangre derramada y tantos millones de pesos?

¿Qué nos importan ya artículos tan brillantes como el del *Gaulois*, cuyo autor entona himnos de alabanza á España!

¿Qué significan las hermosas verdades de Thiebaud al presentar á los yankees tal cual son y á nosotros como somos, si al fin perderemos ignominiosamente lo que tanta sangre y dinero nos ha costado conservar! Estamos en el principio del *epítogo* de nuestra dominación á América.»

Ja no dirán que siguem nosaltres no mes los que 'ns atrevim á confesar que las colonias espanyolas respiran odi per lo de casa.

Las personas conspícuas, los espanyalistas d' allá y d' aquí van adonantsen també de tot aixó y comensan á compendrer que 'l verdader filibusterisme, 'l separatisme mes escandalós viu á Madrid y de Madrid s' exporta.

Es alló de 'n Maura; *los miasmas insalubres están en los charcos del Manzanares.*

Continuém, que ara va bé:

«¡Qué contraste! Los gobiernos quitaron á los vascos sus fueros y á los catalanes el resto de los privilegios que conquistaron con su sangre y su bravura. Cánovas otorga á los cubanos derechos de que no goza provincia alguna de España. ¿Es que será necesario sublevarse contra la patria para lograr franquicias? ¿Tendrán al fin que imponer la ley con su fiereza y su fuerza Cataluña y las provincias euskaras para que se las considere como á Cuba? ¿Donde están la lógica y la consecuencia de nuestros legisladores? ¿Acaso el talento consiste en tejer y destejer? ¿Por ventura la desigualdad es norma y guía de los modernos Colonos?... ¿Se considera que valen y merecen más los cubanos que los vascos y catalanes?

¿S' han fixat bé ab aquest párrafo? No ho dihem nosaltres, aixó, no. Ho diuen los espanyolistas á *macha martillo*. *Es que será necesario sublevarse contra la patria para lograr franquicias?*

¡Quina llógica mes trista, mes deplorable pera 'l que de debó estimi al seu pays y volen empenyarlo per las vias del progrés y de la llibertat per medi de pacíficas evolucions y propagandas patrióticas?

Mes, no 'us entristiu massa que ja vindrán cosas mes tristas.

Fíxinse en lo següent párrafo que pintan de ma mestre la administració castellana á Cuba, Filipinas, per tot ahont se fica y trafica.

Diu aixis:

«Mientras tanto en Cuba la marca del escándalo rebasa ya los límites de lo inverosímil. Por doquiera se roba á destajo. El contrabando está en su período álgido, sin que el freno de la injusticia ni el temor de la conciencia contengan el apetito voraz de tanto vampiro como absorbe la sávia ó la sangre y la vida de este pobre país.

El patriotismo es ya considerado como insigne tontería, y la corrupción existe y crece con inaudita rapidez. Entre lo que se *gasta* y lo que se *malgasta*, se pagan mensualmente por gastos ordinarios y extraordinarios *nueve millones* de pesos.

El presupuesto de ingresos anuales es de 25 millones! ¿A dónde vamos? No sé. Al precipio, al caos, al abismo de la muerte. ¡Qué sabiduría tan rara la de esos *mónstruos*

de talento! ¡Qué modo de gobernar! Y ¡como legislan! ¡Dan á unos lo que quitaron á otros! ¡Para aquellos libertades! ¡Para éstos la dura ley de la absorción de la Provincia por el Estado! ¡El derecho con dos caras! ¡La injusticia en pie! ¡Para Cuba la autonomía! ¡Para la Península la centralización! ¡Y total no se hace nada para conservar á Cuba para España!»

Ja ho veuen, la vergonya puja á la cara, la indignació sobreix y 'ls espanyolistas confessan las miserias de la rassa; y escribint, escribint, la ira traspua per la pluma y parlant de las componendas de 'n Cánovas ab los Estats Units, veigin com s' explica:

«Ambicionan los mercados de Cuba para sus viveres y sus manufacturas, exentos tambien de trabas fiscales... ¡¡casi el cabotaje!!... Y, para España, una soberanía... *nominal* en Cuba, y las migajas que sobren del festin que celebrarán á costa nuestra ó pagando nosotros el gasto y hasta los *vidrios rotos* que resulten del chocar de las copas de Champagne con que brindarán los americanos del Norte á la salud de nuestros *sabios* de Madrid que tantas ventajas arancelarias van á proporcionarles con las esplendideces de un Tratado que nos ha de empobrecer y deshonorar... ¡Pobres industrias! ¡Pobre España! ¡Pobres colonias! ¡Cuanta sangre inútilmente derramada! ¡cuantas lágrimas de 200 mil madres desoladas! ¡Cuantos millones de pesos y cuanto sacrificio estéril! Y ¿por qué? para que malogren nuestros heroísmos y el gigantesco esfuerzo del honor nacional los mismos que han sostenido y ayudado con criminal largueza á los bandidos de la manigua para que destruyeran nuestra riqueza y asesinasen nuestros bravos soldados por la espalda... ¡¡jamás, jamás se ha visto en el mundo fenómeno igual!! ¡La víctima pagando con prodigalidades la crueldad de su verdugo!! ¡La víctima!!... pero ¡ah! no, no! La víctima, que es España, no. Los que *honran, acarician y lamen los pies* al verdugo son... los *sabios* de Madrid que, con reformas y tratados, y humillaciones é ignominiosos pactos nos pierden, arruinan y vilipendian... ¡Malditos sean!

La maledicció de sempre pera 'ls governs d' Espanya. La maledicció d' America, d' Espanya, d' Assia, Africa y Oceanía. Maledicció que s' exten com taca d' oli, puig fins ja 'l maleheixen los que encare no 'n son fora de sas urpas, los mateixos espanyolistas que tal vegada nos troban exagerats á nosaltres.

Y no copiém mes, donchs ompliriam la capa y versaria sense consideracions de cap mena.

Tanquem la *Secció*, confiant que tots los espanyolistas vagin conven-sentse de la realitat, per brutal que 'ls sembli, y mirem entre tots de que poguém donar un cop de coll ben aviat sino volém que 'us arrosseguin á tots en la caiguda que s' acosta.

De nostre estimat colega de Girona *Lo Gironés*, copiém lo següent notabilíssim article que es una dura lliçó d' historia pera 'ls diaristas carlins de *El Correo Español*, de Madrit:

Carlins madrilenys anti-fueristas

«El Correo Español», orgue oficial del partit carlí y 'l més autorisat

dels diaris d' aquest partit, en son número corresponent al dia 18 de Mars últim y al final de la seva segona plana, diu textualment lo que segueix:

«Segun estaba anunciado, la junta permanente de la Unión catalanista publicó un curiosísimo manifiesto escrito en *dialecto* catalán y en el que despues de protestar enérgicamente contra las *acertadas* medidas tomadas por las autoridades de Barcelona, piden las siguientes *gollerias*.

Declaración del catalan como lenguaje oficial.

Nombramiento de catalanes para la magistratura y demás empleados.

Cortes del Principado, que se ocupen de la legislación civil y judicial y todo lo referente á la organización interior de la administración é impuestos.

Supresión de quintas sustituyéndolas por la redención á metálico.

Reserva regional forzosa.

Régimen autonómico análogo al proyectado para Cuba.

El documento de referencia fué repartido con profusión por los sitios más céntricos de la capital.»

Ara bé: tot lo que 's conté en lo paragraf del Manifest de la Unió Catalanista á que 's refereix *El Correo Espanyol* califcantho de GOLLE-RIAS, formava part del dret vigent á Catalunya fins á la publicació del Decret de Nova Planta.

En consecuencia, diu:

volém la llengua catalana ab caracter oficial; (Com á tal l' usavan los Reys, las Corts Catalanas, y ab ella s' escrivian las lleys de Catalunya).

y que sian catalans tots los que á Catalunya desempenyin càrrechs públichs; (Constitucions de Catalunya, llibre I, títol 68)

volém Corts Catalanas, no sols pera estatuhir nostre dret y lleys civils, sino tot quant se refereixi á la organisació interior de nostra terra; (Constitucions de Catalunya, llibre I, títols 13 y 14)

volém que catalans sian los jutjes y magistrats y que dintre de Catalunya se fallin en última instancia 'ls plets y causas; (Constitucions de Catalunya, llibre I, títol 58 y llibre III títol 2)

volém ser árbitres de la nostra administració, fixant ab entera llibertat las contribucions é impostos; (Constitucions de Catalunya, llibre I, títol 15 y següents, y llibre IV, títol 25)

y volém, en fi, la facultat de poder contribuir á la formació del exércit espanyol per medi de voluntaris ó diners, suprimint en absolut las quintas y llevas en massa y establint que la reserva regional forrosa presti servey tan sols dintre de Catalunya. (Coroleu y Pella, Los Fueros de Cataluña, planas 391 y següents)

Essent aixó aixís, á nosaltres nos cal preguntar: glos carlins son fueristas? gopinan los carlins catalans que 's diuhen fueristas y 'ls que ho son de veritat que son GOLLERIAS las antigas lleys constitutivas de Catalunya?

Tenim present que durat l'estiu de l'any 1872, se proclamaren á Olot los *Furs de Catalunya*, devant de nombrosas forsas carlistas formadas en lo firal de dita vila, y que s'hi llegí un manifest firmat per don Carles en la frontera d'Espanya lo 16 de Juny d'aquell any, en lo quin se contenan las següents paraulas: «hoy os digo pública y solemnemente intrépidos catalanes, aragoneses y valencianos; hace siglo y medio que que mi ilustre abuelo Felipe V creyó deber borrar vuestros fueros del libro de la franquicia de la patria. Lo que él os quitó como rey, yo como rey os lo devuelvo. Yo os devuelvo vuestros fueros, porque soy el mantenedor de todas las justicias; y para hacerlo, como los años no transcurren en vano, os llamaré, y de comun acuerdo podremos adaptarlos á las exigencias de nuestros tiempos.»

¡Quanta diferencia de llavoras ab ara! Allavoras don Carles retornava 'ls furs y prometia, pera acomodarlos á las exigencias dels temps, cridar als catalans y ferho ab eills de comú acort. Ara, va comensar temps atrás en Llauder per dirnos, desde las planas de *El Correo Catalán*, que 'ns podriam donar per ben contents de que se 'ns tornés lo que Felip V nos va deixar; van seguir los diputats de la minoria carlista en son manifest, atenuant la nota fuerista; ha vingut després l'acta de Loredán proclamant obertament la centralisació económica y administrativa, y, per si ab tot axó no n'hi hagués prou, surt últimament lo periódich més autorisat del partit aplaudint la conducta de las autoritats de Barcelona, calificant de dialecte la llengua catalana, y denigrant las nostras antigüas lleys políticas, económicas y administrativas, aplicántlashi lo dicteri de GOLLERIAS.

Ja ho saben, donchs, los carlins de Catalunya; sos correligionaris de Madrid son antifueristas.

Mientras las paraulas de *El Correo Español* no sian desautorizadas, no 'ns parlin may més dels Furs de Catalunya, ni de son amor á las lleys de la terra catalana.

Nosaltres los hi tirarém sempre á la cara la paraula, GOLLERIAS.

J. B. Y S.

POST SCRIPTUM. Després de la publicació de las anteriors ratllas, ha sigut denunciát un article de *El Correo Español* de Madrid, titolat «Por Cataluña», escrit en sentit fuerista. Ve á ser una desautorisació, feta pel mateix diari, de las apreciaciones sevas qu'hem transcrit y censurat. Veliaquí la millor prova de la serietat ab que s'escriu la promesa de Madrid. De totas maneras nos felicitém de la rectificació.

L I T E R A T U R A

La veu de Catalunya

Fills de la Creta: sanglotant d'angoja
 pel gran pesar que dins mon cor s'arrela,
 vos escrich un missatge plé de llàgrimes;
 trist, endolat, com una nit sens lluna.
 Y es que no escau á la arrogant matrona,
 del desconhort hereua, 'l dols somriurer;
 somriuhen tant los cortesans innobles
 que ja, en los llavis, un somris, m' enutja!
 Mes no temau ¡oh no! fins á vosaltres
 no ha d'arribar ma gravetat d'esfinge,
 ni l'amargor del dol, á la vostra illa
 no han d'arribarhi 'ls clams que del pit brollan
 al veurer trossejats als sers qu'estimo
 fentne de turchs, enllá d'enllá del trópieh.
 Vosaltres, nó, no las veureu más llàgrimes:
 fills amorosos, que adoreu la Grecia
 com sang de vostra sang, que ayméu la llengüa
 que 'ls pares del saber tant be enaltiren,
 que aymeu los temples, consagrats, dels avis,
 sols mon coratge podeu veure y fora!

.....
 Avant, cretenchs! en l'horitzó despunta
 un sol radiant, que Deu empeny y envia
 polsim de llibertat: las patrias, fetas
 per las lleys naturals, se deixondeixen!
 Siguen vosaltres los primers que 'ns guihin
 en lo concert del despertar dels pobles!
 Siguen vosaltres los que al mon ensenyin
 com s'estima una mare; com s'estima
 lo rich verger que nostre pit satura
 del rich aroma que las flors hi exhalan,
 com s'estima la llengüa y l'armonia
 dels cants y 'l res que al infantó adormeixen,
 y 'ls críts de guerra, y tradicions y faulas
 y drets y lleys... y aprés com s'esbadella
 un jou impur, que 'l tinch aquí, y que 'm mata!

.....
 FRANCISCO DE P. BEDÓS.

Sabadell 13 Mars 1897.

NOVAS

Segueixen encare las persecucions contra 'l catalanisme.

Diumenge passat fou suspesa una Reunió Pública que havia convocat á Vilafranca del Panadés lo *Centre Català* de dita població ab l' objecte de fer manifesta prova d' adhesió als ideals salvadors de la terra catalana.

Res hi fá. Los bons fills de Catalunya seguirém pacíficament, però ab la major enteresa, nostre camí de propaganda regionalista.

—Ha quedat definitivament constituït lo Sindicat Gremial pera las vinentas eleccions d' Ajuntament, compost de tots los Gremis y Corporacions que han respost ab entusiasme á la iniciativa del Foment Mercantil Industrial y Agrícola.

Dintre pochs dias publicarà un Manifest dirigit á tots los sabadellencs en lo quin anunciarán son propòsit de regenerar la administració comunal, portant al Municipi la verdadera representació de tots los estaments y classes sabadellencas, única manera de posar en ordre las cosas del comú y emprendre las milloras de que está tan necessitada nostra benvolguda ciutat.

L' entusiasme va creixent y sembla que aquesta vegada va á ser un fet la tan somniada regeneració de nostra administració pública.

LO CATALANISTA 's complau en fer públicas aquestas novas y 's posa á la disposició del Sindicat Gremial pera tot lo que sia menester al obgecte honrat y digne que 's proposa.

—La exposició de labors y confecció que ha tingut lloch aquestos dias en los salons del Centre Català, ha sigut visitada per totas las classes socials de Sabadell, havent merescut entusiastas elogis.

Poden estar satisfetas tant la senyora Ferrán de Lopez, com sas deixebles, del éxit obtingut per sa exposició, que demostra una vegada mes los progressos alcansats en tan delicats treballs baix la bona direcció de dita intel·ligent professora.

—Aquesta tarde, á las 4, tindrà lloch á Barcelona la reunió del Consell de Representants de la Unió Catalanista pera tractar de la Assamblea que tindrà efecte á Girona á últims del mes corrent.

Degut á las circumstancias anormals en que han volgut colocar al catalanisme los esbirros del Poder Central, será sens dupte la Assamblea mes importat y numerosa, donchs es grant l' entusiasme entre 'ls catalanistas pera assistirhi.

—Ab fonda pena havém vist redactat en castellá una invitació pera lo professor del Via-Crucis de la Parroquia de la Puríssima Concepció y un programa de la funció que 's celebrarà lo próxim divendres Sant en la Iglesia de la Misericordia.

Avuy que 'l catalanisme està en plena persecució pels eterns enemics de nostra patria, avuy qu' es precis que 'ls catalans nos presentem tal com som; al veurer redactadas las fullas esmentadas ab idioma de nostres enemics, lo veurer que aquestas fullas van firmadas per personas de seny y paysanas y amigas nostras fa defallir de sentiment y vergonya; se necesita armarse de tota la resignació cristiana y esclamar ab greu tristesa: ¡alabat sia Deu, no saben lo que fan!

—S' ha publicat un tomo de poesias catalanas ab lo titul d' *Englantinas y violas*, original de D. Joan Clapés y Corbera. Lo volúm està molt ben presentat. Lo Sr. Clapés demostra bonas disposicions pel cultiu de la poesia, si be no ha lograt encara la perfecció á que aspira. Algunas composicions d' aquest tomo son inspiradas, més en totas s' hi veu l' esperit d' imitació dels grans mestres de la literatura catalana.

—En lo Saló Sabadellés (Jan) tindrà lloch avuy á la nit un concert per la orquesta *Muixins*.

—Segons se 'ns comunica, nostre distingit amich, l' intelligent vinyador catalá don Manel Raventós ha rebut lo titul de «provehidor de la Real casa» pera son acreditat Xampany Codorniu.

Felicitem al senyor Raventós, desitjantli cada dia majors progressos en sa honrosa empresa.

—Hem rebut un exemplar del *Catálech* del Museu arqueològich-artístich episcopal de Vich, fundat en 7 de Juliol de 1891 pel senyor Bisbe d' aquella diócesis Excm. é Ilm. Sr. Dr. D. Joseph Morgades y Gili. Forma un abultat volúm d' unas 600 planas y deu magnífhcs fotografats y està dividit en las següents seccions: I. *Protohistoria* (edats de pedra, de metall é inserto); II. *Art pagá* (antiguetats egipcias, gregas y romanas, essent riquíssima la colecció de cerámica d' aquesta última secció); III. *Art cristiá*, que comprén los següents apartats: Primer. Antiguetats romano-cristianes. Segon. Edat Mitjana y Moderna (part litúrgica, la més complerta del Museu, donchs conté taulas pintadas desde 'l sigle X en gran abundancia y de mérit superior y molts exemplars d' orfebreria, marfils, esculpturas é indumentaria eclesiástica. creus, mobles, ferros y bronzos; y part civil molt important per las joyas, vestits, tapissos, mobiliari, cerámica, vidrieria, metalúrgia, insignias y armas); IV. *Art mahometá*, contenint alguns exemplars de vestits, mobles, cerámica, ferros y bronzos; V. *Etnografia* ab varis objectes d' alguns paissos. Pera ferse càrrech de la importancia d' aquest Museu, sols caldrá dir que en los poquíssims anys que conta d' existencia arriban á 3.000 los objectes catalogats, tots ells ben dignes de figurar en las millors coleccions, donchs son reconeguts l' acert y coneixements del ilustre fundador del Museu vigatá y dels senyors Serra y Campdelacreu y Rvnt. Gudiol que 'l tenen á son càrrech.

Agrahim l' envió del esmentat catálech.

—En lo teatro Euterpe tindrà lloch avuy á la nit una extraordinaria funció dramática per la companyia que dirigeix lo reputat primer actor Sr. Borrás, posantse ab escena lo drama *La vida es sueño* y la comedia en un acte ¡*Ell!*.

En los intermedis la aplaudida *Agrupació Artística*, que dirigeix lo jove mestre Sr. Quer, cantarà varias pessas de son extens repertori.

—Lo vinent dijous debutará en lo teatro Euterpe la popular companyia de opereta italiana *Giovannini* (Franceschini), cual primera funció será ab la popular opereta *Cin ko ka* y en la que si distingeix lo conegut *caricato* Sr. *Grossi*.

—L' Ateneu Graciense, reunit en junta general pera reformar son Reglament, ha aprobat un article en que s' estableix que en tots los actes oficials ó extra-oficials queda de voluntat dels senyors sócis l' ús de las llengüas catalana y castellana.

—Lo passat dimecres al mati, entregá son ànima á Deu, després de penosa y llarga malaltia, nostre bon amich, lo conegut y antich fabricant don Joseph Capmany y Agustí, (q. a. c. d.), germá de nostre estimat director y pare de nostre benivolgut amich y company don Joan Capmany.

Si en mitj de la atribulació en que s' troba sa desconsolada família per tan sensible pérdua pot servirli de lenitiu la part que prenent en son dol sos bons amichs, ja saben que los de LO CATALANISTA senten vivament la seva desgracia y los acompanyan en aquestos afligits moments pregant per l' ànima del bon amich pera que Deu lo tingui en sa santa gloria.

—Nostre distingit amich, lo conegut advocat don L' uis Durán y Ventosa, ha donat en l' Ateneo Barcelonés la conferencia que tenia anunciada sobre 'l tema «Esperit polítich de la expansió catalana».

En aquestas mateixas planas podrán assaborir nostres lectors l' hermos treball del senyor Durán, y per aixó nos abstindrem de resumir la exactissima descripció que feu de la política d' expansió catalana, sintetizada en la figura admirable del rey En Jaume y en la conducta seguida per aquest en la conquesta de Valencia y de Mallorca, á las quals concedí un régimen especial ab tot y formar part d' una mateixa nacionalitat, la nacionalitat catalana; aixís com la comparació restablerta entre aquesta expansió y la castellana y entre la política colonial castellana y la catalana posada en práctica per Inglaterra pera formar l' inmens imperi colonial de que avuy disfruta.

La concurrència que omplia á vesar lo saló de cátedras del Ateneo, aplaudí ab entusiasme lo treball del senyor Durán, tan ple de doctrina y avolorat per originals observacions.

—S' estan fent treballs pera la fundació d' un Centre Catalanista á Sarriá ahont sembla que sobre tot entre l' element jove hi ha verdader entusiasme pera portar á terme tan satisfactoria noticia.

—Ha mort un d' aquestos dias lo degá del Colegi Notarial de Catalunya don Lluís Gonzaga Soler y Plá, persona que disfrutava de moltes simpatías en la capital y en la comarca de Mataró que havia representat en las Corts alguna vegada.

Ab aquest motiu se parla ja de la sucesió de dit senyor en l' important càrrech de degá del Colegi Notarial que ocupava. Alguns elements están disposats á votar la candidatura del senyor Vives y Mendoza, pero molts altres treballarán pera que dugui la representació d' una entitat de tanta importancia pera la vida de Catalunya y quina, bona ó dolenta pot tenir tanta trascendencia, á un dels Notaris mes antichs é ilustrats de Barcelona, lo senyor don Francisco de S. Maspons y Labrós, de quin talent y amor á la nostra terra, tant poden esperar tots los interessos socials de Catalunya si es elevat al esmentat lloch.

—Lo vinent dimecres tindrà lloch en lo Centre Catalá una reunió general extraordinaria pera acordar los delegats que per Sabadell y sa comarca assistirán á la Assamblea catalanista de Girona donant al mateix temps compte los representants del Centre en lo Sindicat Gremial pera las vinentas eleccions municipals, dels treballs que s' verificarán pera 'l bon éxit de las mateixas.

—Se diu que 'l Govern ha colocat en una dependencia del Ministeri de la Governació al governador civil de Barcelona senyor Hinojosa.

No sabem si 'l traslado de dit senyor te relació ab las midas presas contra 'l catalanisme d' un quans temps á aquesta part y per lo tant si es premi ó càstich lo que 'l govern li otorga ab lo cambi; lo que si podem dir es que los catalanistas en general, guardarem un bon recort de las genialitats del senyor Hinojosa, quedantli agraïts tota la vida per la empenta decisiva que ha fet donar al Regionalisme cap á la consecució del triomf que s' acosta mes cada dia.

Moltas gracias y vingan Hinojosas tant sovint com se puga.

—Ab motiu del viatge de tornada á la seva Patria, Santander, del ilustre escriptor regionalista en Joseph María Pereda, escriu *La Atalaya* d' aquella localitat las següents inspiradas y ben sentidas ratllas:

«Avuy arribará en lo tren correu nostre ilustre paysá D. Joseph María de Pereda, á reposar aquí en sa terra, gosant los llores que conquistá entre 'ls prohoms de las lletras espanyolas.

Avaros d' honra, y considerant nostre lo que dona son gloriós renóm y sa justa fama á las montanyas aquestas que 'l vegeren náixer, á la vegada que 'ns alegrém d' aquellas manifestacions de que 'l gran novelista ha sigut objecte, devém alegrarnos també de la tornada de Pereda á sas llars, y que may més surti del poble que ha sigut de sos cants, servintli també de «escenari», casi sempre, pera presentar sas obras magistrals.»